

ТОГТООЛ

2025 оной октябрийн 7

№584

Улаан-Үдэ хото

**«Аяншалгын халбарид бага олзын хэрэг эрхилэлгын
нютаг можонуудай дэмжэлгэдэ ба хүгжөөлгэдэ мүнгэн дэмжэлтэ
үгэлгын Гурим баталха тухай» гэхэн ба субъектнүүдэй
Буряад Уласай Засагай газарай 2009.12.07-ой №453
тогтоолдо хубилалтануудые оруулха тухай**

Буряад Уласай Засагай газарай гуримшуулгын хуули ёһоной
шиидхэбэри мүнөө хүдэлжэ байһан хуули ёһонуудта тааруулхын тула
Буряад Уласай Засагай газар **тогтооно**:

1. Буряад Уласай Засагай газарай 2009.12.07-ой №453 тогтоолоор
баталагдаһан аяншалгын халбарид бага олзын хэрэг эрхилэгшэдые
дэмжэлгэдэ ба хүгжөөлгэдэ мүнгэн дэмжэлтэ үгэлгын Гуримда удаадахи
хубилалтануудые оруулха (Буряад Уласай Засагай газарай тогтоолнуудаар
хубилгагдаһан 2010.02.18-ай №57, 2011.06.08-ай №282, от 2012.11.12-ой
№662, 2013.10.31-эй №560, 2014.01.21-эй №15, 2014.10.30-ай №538,
2014.12.30-ай №690, 2017.05.12-ой №202, 2017.09.20-ой №467, 2018.10.10-
ай №567, 2018.12.05-ай №687, 2018.12.05-ай №691, 2019.08.05-ай №428,
2019.10.03-ай №532, 2020.06.30-ай №399, 2021.05.26-ай №252, 2022.02.24-
эй № 71, 2022.12.19-эй №791, 2024.05.15-ай №258, 2024.08.05-ай №450,
202.03.31-эй №193):

1.1. 1.4-дэхи пунктын хоёрдохи абзацта «1.5.16-дахи дотор пунктда,»
гэхэн үгэнүүдые «1.5.7-дохи дотор пунктда, 1.5.17-дохи дотор пунктда,»
гэжэ хэлгэхэ.

1.2. 1.5-дахи пунктда:

1.2.1. 1.5.7-дохи дотор пунктын удаа удаадахи удхатайгаар 1.5.8-дахи
дотор пункт нэмэхэ:

«1.5.8. Бэеын элүүрэй талаар хизаарлалтагүй 12 (арбан хоёр)

хүүгэдтэ 1 (нэгэ) хүнһөө олон бэшэ тоололготойгоор бээе хүсэһэн дахуул нюурнуудые оруулалсан, эмхидхэгдэһэн хүүгэдэй бүлэгүүдые туһа хангамжада. Бэеын элүүрэй хизаарлагдаһан арга боломжотой хүүгэдэй бүлэгтэ томошуулые дахуулагшадай тоо бэеын элүүрэй хизаарлагдаһан арга боломжотой 1 (нэгэ) үхибүүндэ 1 (нэгэ) томо хүнэй хэмжээгээр дээшэлнэ.

Мүнгэн дэмжэлтэ аяншалгын үйлэдэгшэ эмхинүүдэй холбоото уласай ниитэ Нэгэн тобьёгто болон аяншалгын агентнүүдэй, субагентнүүдэй холбоото уласай ниитэ Нэгэн тобьёгто болон мұрысөө үнгэрһэн аяншалгын үйлэдэгшэ эмхинүүдэй байгша литын жэлдэ Буряад Уласаар аяншалһан эмхитэй хүүгэдэй бүлэгүүдэй хэмжээндэ хангагдаһан хүнүүдэй тооһоо, нэгэ хүнэй Мүнгэн дэмжэлтын үндэһэн хэмжээнһээ, мүн тододхоһон үдхэгшэнүүдһээ бүридэһэн мұрысөөндэ хабаадагшадта үзүүлэгдэдэг.

Гэхэтэй хамта, литын жэлэй туршада эмхидхэгдэһэн хүүгэдэй бүлэгүүдэй хэмжээндэ мұрысөөндэ хабаадагшын хангадаг хүнүүдэй доодо захын тоо 150 (зуун таби) байхаһаа бага бэшэ байха ёһотой, харин зохистой сан жасын жэлдэ аяншалгын ажал ябуулга бэелүүлдэг мұрысөөнэй нэгэ хабаадагшада эмхидхэгдэһэн хүүгэдэй бүлэгүүдэй бүридэлдэ туһа үзүүлһэн хүнүүдэй тоогой ургалтын түлөө Мүнгэн дэмжэлтын дээдэ захын хэмжээн байгша литын жэлэй 500000 түхэригһөө ехэ байха ёһогүй.

Эмхидхэгдэһэн хүүгэдэй бүлэгэй бүридэлдэ хүндэ Мүнгэн дэмжэлтын үндэһэн хэмжээн 1000 түхэригэй хэмжээндэ тогтоогдодог болон тус Гуримай 6-дахи хабсаргалтын 2-дохи пунктын ёһоор тододхоһон үдхэгшэнүүдые хэрэглэхэ эрилтэтэйгээр удаадахи шалгуурнуудаар дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой:

а) байрлуулгын газарнуудта ба (гү, али) унаа тээбэрийн тусхай байрлуулгын газарнуудта үнгэргэгдэһэн хүнинүүдтэ тоолон гаргагдадаг эмхитэй хүүгэдэй бүлэгэй бүридэлдэ Буряад Уласаар аяншалгын үргэлжэлэл;

б) зошод буудалнуудые ангилалга тухай Дүримэй ёһоор зошод буудалда олгогдоһон бүлэг.

Буряад Уласай дэбисхэр дээрэ элдэб зэргын хэдэн зошод буудалнуудта байха хугасаада ажаһуудаг эмхитэй хүүгэдэй бүлэгэй бүридэлдэ хүндэ үдхэгшын тоо тэмдэг тодорхойлходо, тэдээн соо эгээл ехэ сагай туршада мұрысөөндэ хабаадагшын тушааһан гэршэ дансануудай ёһоор үнгэргэгдэһэн зошод буудалай бүлэг үндэһэлжэ абтадаг.

Эмхидхэгдэхэн хүүгэдэй бүлэгэй бүридэлдэ хүниие адли сагта зошод буудалай бүри үндэр бүлэгтэ үдхэгшэ хэрэглэгдэдэг. Тус Гуримай зорилгоор унаа тээбэрийн тусхай байрлуулгын газарнуудта байрлуулга «2 одон» гэхэн зэргын зошод буудалнуудта байрлуулгатай адли.».

1.2.2. 1.5.25-дахи дотор пункт хүсээ буураһанда тоолохо.

1.3. 2.1-дэхи пунктын арбан табадахи абзацта «тоолон гаргалгын гуримай» гэхэн үгэнүүдые «элирхэйлэлгын онол аргын» гэжэ хэлгэхэ.

1.4. 3.1-дэхи пунктын зургаадахи абзацта «ангилагдаһан байрлуулгын газарнуудай тобьёгто» гэхэн үгэнүүдые «аяншалгын үйлэдбэрийн халбарида ангилалгын объектнүүдэй Ниитэ нэгэн тобьёгто» гэжэ хэлгэхэ.

1.5. 4.4-дэхи пунктда:

1.5.1. Хорин дүрбэдэхи абзац удаадахи найруулгаар:

«- харалганда хабаадагшын дурадхаһан тус Гуримай 7.2 пунктда тодоруулагдаһан Мүнгэн тэдхэмжэ олгуулгын дүнгэй удха шанар, харалга үнгэргэлгэ тухай соносхолдо тогтоогдоһон эгээл ехэ хэмжээнһээ дээшэ байжа болохогүй харалганда хабаадагшын эриһэн Мүнгэн тэдхэмжын хэмжээн;».

1.5.2. Гушан зургаадахи абзацта «3-дахи хабсаргалтаар» гэхэн үгэнүүдые «4-дэхи хабсаргалтаар» гэжэ хэлгэхэ.

1.6. 4.5-дахи пунктда:

1.6.1. 1-дэхи дотор пунктда «1.5.10» гэхэн тоо «1.5.11» гэжэ хэлгэхэ.

1.6.2. 9-дэхи дотор пунктда «1.5.7» гэхэн тоо «1.5.9» гэжэ хэлгэхэ.

1.6.3. 12-дохи дотор пунктда «1.5.12» гэхэн тоо «1.5.13» гэжэ хэлгэхэ.

1.6.4. 13-дахи дотор пунктда «1.5.13» гэхэн тоо «1.5.14» гэжэ хэлгэхэ.

1.6.5. 14-дэхи дотор пунктда «1.5.15» гэхэн тоо «1.5.16» гэжэ хэлгэхэ.

1.6.6. 17-дохи дотор пунктда «1.5.24» гэхэн тоонуудые «1.5.8» гэжэ хэлгэхэ.

1.7. 5.2-дохи пунктын нэгэдэхи абзацта «шадаха» гэхэн үгэ «шадаха (тэдэ шадаха)» гэжэ хэлгэхэ.

1.8. Мэдүүлгэнүүдые хаража үзэлгын ба сэгнэлгын, мүн мұрысөөнэй илагшадые тодорхойлолгын Гурим» гэхэн VI хэсэгтэ:

1.8.1. Хорин юһэдэхи абзац удаадахи найруулгаар:

«6.13. Мүнгэн дэмжэлтын хэмжээн тэдэнэй урид баталагдаһан гурбан жэлэй ба (гү, али) байгша литын жэлэй гаргашануудай 50 хубиин хэмжээндэ (1.5.3-дахи дотор пунктда, 1.5.7-дохи дотор пунктда, 1.5.17-дохи дотор пунктда, 1.5.20-дохи дотор пунктда, 1.5.21-дэхи дотор пунктда,

1.5.24-дэхи пунктын 1.5.24-дэхи дотор пунктда заагдаһан шэглэлнүүдһээ гадна) ба 6-дахи хабсаргалтын ёһоор тодорхойлогдохо тус гуримда.».

1.8.2. Гушадахи абзац хасаха.

1.8.3. 6.15-дахи пунктын удаа удаадахи удхатайгаар 6.16-дахи пункт нэмэхэ:

«6.16. Харалганда хабаадагшын мэдүүлгын дүнгэй сэгнэлтэ (бүхы сэгнэлтын оноонууд) мэдүүлгэнүүдые сэгнэлгын шалгуур бүхэнөөр оноонуудые нэмэлгын аргаар харалганай комисси тодоруулдаг.».

1.9. 7.8 - 7.12-дохи пунктнуудые удаадахи найруулгаар:

«7.6. Байгша мүнгэн һангай жэлэй хэмжээндэ Мүнгэн дэмжэлтэ үгэлгэдэ бюджетэй уялгануудай хизаартай хэмжээнүүдэй дээшэлһэн, мұрысөөнэй илагшын Хэлсээ баталхаяа арсаһан, Мүнгэн дэмжэлтэ абагшатай Хэлсээ таһалһан ба мүнгэн дэмжэлтэ үгэлгэдэ бюджетэй уялгануудай хизаартай хэмжээнүүдэй дуталдаһан шалтагаанһаа мұрысөөндэ илагшадай мэдэрээгүй мұрысөөндэ хабаадагшадай байһан ушарта Мүнгэн дэмжэлтэ урид сэгнэлтын тоо хараада абан, мұрысөө дахин үнгэргэнгүйгөөр гү, али Яаманай шийдхэбэреэр мұрысөөнэй илагшадта Мүнгэн дэмжэлтын хэмжээ ба Мүнгэн дэмжэлтэ үгэлгын дүнгүүдэй тоо дээшэлүүлхэ тухай дурадхал эльгээгдэжэ болохо.

7.7. Мұрысөөндэ илагшын мұрысөө үнгэргэхэ тухай соносхолдо заагдаһан мұрысөөндэ илагшадай элирүүлэгдэһэн үдэрһөө хойшо ажалай үдэрнүүдэй тоогой туршада Хэлсээндэ гар табяагүй ба Хэлсээнэй түсэлөөр буруушаалга эльгээгээгүй ушарта мұрысөөндэ илагша Хэлсээ баталалгаһаа хулжаһан гэжэ тоологдодог.

7.8. Хуули эрхын нюур байһан Мүнгэн дэмжэлтэ абагшые ниилүүлхэ, хамтаруулха гү, али хубилган шэнэдхэһэн түхэлөөр хубилгахада, эмхиин уялга залган абагша хуули эрхын нюур заалгатайгаар уялга соо нюурай һэлгэһэн хубида нэмэлтэ хэлсээ баталалгын аргаар хубилалтанууд оруулагдадаг.

7.9. Хуули эрхын нюур байһан Мүнгэн дэмжэлтэ абагшые хубаарилгын, амьарлалгын түхэлөөр хубилгахада, мүн хуули эрхын нюур байһан Мүнгэн дэмжэлтэ абагшын усадхахада гү, али хубиин олзын хэрэг эрхилэгшэ байһан Мүнгэн дэмжэлтэ абагшын ажал ябуулгаяа болуулхада (Оросой Холбоото Уласай Эрхэтэнэй кодексын 23-дахи статьягай 5-дахи пунктын хоёрдохи абзацтай зохилдуулан, таряашанай (фермерэй) ажахын толгойлогшын ажал ябуулдаг хубиин олзын хэрэг эрхилэгшэһээ гадна) Хэлсээн нэгэ талын гуримаар Хэлсээ таһалха тухай дуулгаһан бэшэг ба уялгануудые дүүргэхэ тухай шийдхэбэри бүридүүлгэтэйгээр

болноулагдадаг мүнгэн дэмжэлтэ абагшын уялгануудаа дүүргээгүй болон уласай бюджеттэ мүнгэн дэмжэлтэ бусаалга тухай мэдээсэл.

7.10. Яаман Оросой Холбоото Уласай Түб банкын эмхи зургаануудта гү, али урьһаламжын эмхинүүдтэ абагшадай нээһэн тоосооной гү, али хэлсээнэй үндэһөөр банкын үйлэнүүдые харуулдаг данса бэшэг тоосооной дансануудта тус Гуримай 6.24-дэхи пунктда заагдаһан шийдхэбэрийн толилогдоһон үдэрэй удаадахи 10-дахи ажалта үдэрһөө орой бэшэ Мүнгэн дэмжэлтэ эльгээдэг.».

1.10. Долоодохи абзацай удаа 8.16-дахи пунктда удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

$$«k = \frac{\sum_{i=1}^m D_i}{m}, \text{ где: }»$$

1.11. 3 хабсаргалтада «*» ажаглалта удаадахи найруулха:

«*Экскурсоводууд (гидүүд), гид-оршуулагшад гансал тус харуулалтануудые дурадхадаг.».

1.12. 6-дахи хабсаргалтыг тус тогтоолой хабсаргалтын * ёһоор шэнэ найруулгаар бэшэхэ.

2. Тус тогтоол албан ёһоор толилогдоһон үдэрһөө хүсэндөө орохо.

**Буряад Уласай Засагай
газарай Түрүүлэгшын
уялга дүүргэгшэ**

В. Мухин

*Хабсаргалта ород хэлэн дээрэ үгтэнэ

Аяншалгын яаман түлэб дурадхаа
утаһан 21-27-14